

Edward Włodarczyk

Stanisław Talarczyk z Drezdenka

Nadwarciański Rocznik Historyczno-Archiwalny nr 4, 385-392

1997

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Edward Włodarczyk
Szczecin *

Stanisław Talarczyk z Drezdenka

Doktor Stanisław Talarczyk urodził się 9 listopada 1922 roku w Czarnkowie nad Notecią. Podczas okupacji stracił ojca, który w październiku 1939 roku z Kowla internowany został w Ostaszkowie (ZSRR), a pod koniec kwietnia roku następnego, po wywiezieniu do Twieru, został tam rozstrzelany i pogrzebany w masowym grobie w Miednoje. Stanisław musiał więc pomagać matce w utrzymaniu młodszego rodzeństwa. Podczas okupacji znalazł się w

Krzyżu na przymusowych robotach.

Po wyzwoleniu osiedlił się w powiecie Strzelce Krajeńskie, gdzie założył rodzinę i podjął pracę w zawodzie nauczycielskim. Podczas 42-letniej pracy przeszedł szereg stopni, rozpoczynając od szkoły podstawowej, a kończąc na szkole średniej ogólnokształcącej i zawodowej. Pracował także w administracji szkolnej i w zakładach doskonalenia zawodowego nauczycieli szczebla powiatowego i wojewódzkiego (Strzelce Krajeńskie i Zielona Góra). W powiecie Strzelce Krajeńskie zorganizował

* Prof. dr hab. E. Włodarczyk jest dziekanem Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Szczecińskiego oraz pracownikiem Instytutu Historii tej Uczelni. Ze względu na pochodzenie (urodził się w Strzelcach Krajeńskich, a w latach 1960-1964 uczęszczał do Liceum Ogólnokształcącego w Drezdenku) czuje się nadal mocno związany z tym regionem.

kolejno i prowadził 3 szkoły (Szkoła Podstawowa w Zwierzynie, Szkoła Podstawowa nr 2 w Drezdenku i Liceum Medyczne Pielęgniarstwa w Drezdenku), przyczyniając się do rozbudowy ich bazy lokalowej i wzbogacania wyposażenia. Założone w 1962 roku i prowadzone przez Niego do 1982 roku (do momentu przejścia na emeryturę) Liceum Medyczne Pielęgniarstwa ukończyło w tym czasie ponad 600 dyplomowanych pielęgniarek. Najzdolniejsze z nich zdobyły dyplomy lekarzy lub ukończyły wyższe studia pielęgniarskie.

Pan Talarczyk aktywnie uczestniczył w społecznym ruchu kultury: Strzelecko-Krajeńskim Towarzystwie Kultury, Nadnoteckim Towarzystwie Kultury, Lubuskim Towarzystwie Kultury i Gorzowskim Towarzystwie Kultury. Jako wieloletni radny Powiatowej Rady Narodowej w Strzelcach Krajeńskich przewodniczył Komisji Oświaty i Kultury, a w latach 1981-1988 przewodniczył Radzie Narodowej Miasta i Gminy w Drezdenku.

Od 1946 roku działał w ruchu ludowym, początkowo w Związku Młodzieży Wiejskiej „Wici”, następnie zaś kolejno w Stronnictwie Ludowym, Zjednoczonym Stronnictwie Ludowym i Polskim Stronnictwie Ludowym. Jako prezes Gminnego Komitetu wybierany był do władz powiatowych i wojewódzkich, a także uczestniczył w zjazdach powiatowych, wojewódzkich i kongresach. Na VIII Kongresie (w 1980 roku) wybrano dra Talarczyka zastępcą członka Naczelnego Komitetu ZSL.

W latach 1953-1959 odbył studia wyższe w trybie zaocznym na Wydziale Historycznym Uniwersytetu Warszawskiego. Studia uwieńczono pracą magisterską z zakresu ruchu ludowego. W 1979 roku doktoryzował się na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Poznańskiego pod kierunkiem docenta dra habilitowanego Bronisława Ratusia, broniąc rozprawę zatytułowaną: *Ewolucja Liceów Medycznych Pielęgniarstwa w Polsce ludowej w latach 1952-1975*.

W rezultacie wieloletnich studiów archiwalnych i bibliotecznych mógł opublikować kilkadziesiąt prac i artykułów naukowych. W 1970 roku został laureatem I nagrody w ogólnopolskim konkursie na pamiętnik mieszkańca Ziemi Zachodnich i Północnych, ogłoszonym przez Instytut Zachodni w Poznaniu. W 1968 roku Prezydium WRN w Zielonej Górze przyznało doktorowi Stanisławowi Talarczykowi Lubuską Nagrodę Kulturalną, natomiast w 1980 roku od Gorzowskiego Towarzystwa Kulturalnego otrzymał dyplom laureata dorocznej nagrody kulturalnej. W roku

1986 Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Gorzowie Wlkp. przyznało Mu z kolei Nagrodę Gorzowską za całokształt działalności społeczno-kulturalnej.

W opublikowanych i przygotowanych do druku tekstach przedstawił historię obszaru dolnej Noteci (Drezdenko, Strzelce Krajeńskie, Dobiegniew i okolice, łącznie około 1000 stron maszynopisu) pozytywnie ocenioną wstępnie przeze mnie i prof. Klause Zernacka z Instytutu Historii w Wolnym Uniwersytecie w Berlinie. W tej chwili prowadzone są zabiegi o wydanie tego dzieła drukiem.

Za całokształt działalności zawodowej i społeczno-kulturalnej otrzymał kilkanaście odznaczeń państwowych i odznak resortowych oraz regionalnych, w tym m.in. Krzyż Oficerski Orderu Odrodzenia Polski, Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski, Medal Komisji Edukacji Narodowej i Medal Zasłużonego dla Zdrowia Narodu.

Od września 1995 roku mieszka w Szczecinie-Dąbiu, gdzie kontynuuje działalność publikacyjną i naukowo-badawczą.

Publikacje

I. Publikacje książkowe:

Strzelce Krajeńskie, Drezdenko i okolice. Przewodnik turystyczno-krajoznawczy, Zielona Góra 1966, 72 str.

II. Maszynopisy:

Geneza i działalność Niezależnej Partii Chłopskiej, Warszawa 1959, Wydział Historyczny Uniwersytetu Warszawskiego, 139 str. (praca magisterska).

Ewolucja Liceów Medycznych Pielęgniarstwa w Polsce Ludowej w latach 1952-1975, Poznań 1979, Wydział Nauk Społecznych Uniwersytetu im Adama Mickiewicza w Poznaniu, str. 438 (dysertacja doktorska).

III. Artykuły w wydawnictwach zbiorowych:

Z dziejów grodu i miasta. [w:] Drezdenko. Historia i dzień dzisiejszy, Drezdenko wrzesień 1967, s. 9-11, (jednodniówka wydana z inicjatywy

Strzelecko-Krajeńskiego Towarzystwa Kultury wspólnie z Komitetem obchodu X wieku Drezdenka - grodu i 650-lecia nowej lokacji miasta).

Wyjątki z kroniki miasta Drezdenka. [w:] Tamże, s. 19-20.

Historyczne związki Ziemi Strzelecko-Krajeńskiej z państwem polskim, [w:] *Ziemia Strzelecko-Krajeńska wczoraj - dziś - jutro*, Drezdenko listopad 1968, s. 7-8, (jednodniówka wydana z inicjatywy Strzelecko-Krajeńskiego Towarzystwa Kultury).

Dzieje grodu i miasta Drezdenka. [w:] *Drezdenko*, tom 7 Zeszytów Lubuskich Lubuskiego Towarzystwa Kulturalnego (LTZ), Zielona Góra 1987, s. 35-50.

Początki władzy ludowej z Drezdenku, [w:] Tamże, s. 51-62.

Zaludnienie i zagospodarowanie Drezdenka w latach 1945-1960, [w:] Tamże, s. 63-74. ~

Dzieje osadnictwa w powiecie Strzelce Krajeńskie, [w:] *Ziemia Strzelecko-Krajeńska*, tom 12 Zeszytów Lubuskich LTK, Zielona Góra 1972, s. 23-43.

Narodziny szkoły, [w:] *Liceum Medyczne w Drezdenku - 1962-1972*, s. 3-6, (jednodniówka wydana z okazji dziesięciolecia Liceum Medycznego w Drezdenku).

Z plecakiem po kraju, [w:] Tamże, s. 31-32.

Tym razem rowerami. Szlakami I Armii, [w:] *Ibidem* s. 33-34.

Dom, który w mozolnym trudzie wznosiłem. [w:] *Mój dom nad Odrą. Pamiątki i wspomnienia*, Wstęp, wybór i opracowanie Zygmunt Dulczewski, Zielona Góra 1976, s. 29-54.

Historyczne znaczenie Drezdenka w walce o polską granicę zachodnią, [w:] *Drezdenko w 35-lecie PRL*, Drezdenko 1980, s. 4-7, (jednodniówka, konsultant materiałów dr Stanisław Talarczyk).

Początki służby zdrowia, [w:] Tamże, s. 12-16.

Rozwój oświaty i kultury, (wspólnie z Franciszkiem Grasiem). [w:] Tamże, s. 29-32.

Starania o rozwój bazy lokalowej, [w:] *Liceum Medyczne w Drezdenku - 1962-1982*, s. 4-8, (jednodniówka wydana z okazji dwudziestolecia Liceum Medycznego w Drezdenku).

Dobór uczennic oraz ich problemy bytowe, [w:] Tamże, s.23-26.

Geneza i przydatność społeczna Nadnoteckiego Towarzystwa Kultury, [w:] *Nadnoteckie Towarzystwo Kultury - XX lat w służbie społeczeństwa i Regionu Drezdenkowskiego*, praca zbiorowa pod kierownictwem dra Stanisława Talarczyka, Drezdenko grudzień 1984, s. 13-15.

Życie kulturalne Drezdenka, [w:] Tamże, s. 15-21.

Problemy odbudowy i rozbudowy szkolnictwa pielęgniarskiego w Polsce po II wojnie światowej, [w:] *Liceum Medyczne w Drezdenku 1962-1992*, Drezdenko 1992, s. 24-27.

Mord w Katyniu, [w:] *Ścieżkami historii*, Drezdenko 1993, Nr 1/6, s. 6-7, 11, (wydanie okazjonalne).

IV. Artykuły w rocznikach i innych czasopismach naukowych:

Początki osadnictwa w pradolinie Noteci, Przegląd Zachodniopomorski, Kwartalnik Uniwersytetu Szczecińskiego (dalej Przegl. Zachodniopom.), Szczecin t. VII (XXXVI) 1992, z. 1, s. 27-37.

Drugi etap osadnictwa w pradolinie Noteci w XVII-XVIII w., Przegl. Zachodniopom., Szczecin t. VII (XXXVI) 1992, z. 3, s. 129-138.

Fryderycjańska kolonizacja pradoliny Noteci w XVIII wieku, Przegl. Zachodniopom., Szczecin t. VII (XXXVI) 1992, z. 4, s. 29-46.

Realizacja generalnego planu uregulowania stosunków wodnych w pradolinie Noteci w XVIII wieku, Przegl. Zachodniopom., t. VIII (XXXVII) 1993, z. 1, s. 75-88.

Życie oraz osiągnięcia odkrywcy Karola Ludwika Henckiego, Przegl. Zachodniopom., t. VIII (XXXVII) 1993, z. 2, s. 155-161.

Życie i twórczość literacka Otto Franza Gensichena, Przegl. Zachodniopom., t. VIII (XXXVII) 1993, z. 3, s. 171-179.

Utrzymanie się języka polskiego i odrodzenie katolicyzmu na obszarze dolnej Noteci w drugiej połowie XIX wieku, Przegl. Zachodniopom., t. VIII (XXXVII) 1993, z. 4, s. 121-125.

Reformacja na obszarze dolnej Noteci, Przegl. Zachodniopom., t. IX (XXXVIII) 1994, z. 1, s. 73-83.

Udział Mennonitów w zagospodarowaniu pradoliny Noteci, Przegl. Zachodniopom., t. IX (XXXVIII) rok 1994, z. 2, s. 97-102.

Obecność Żydów na obszarze dolnej Noteci w XVIII - XIX wieku, Przegl. Zachodniopom., t. IX (XXXVIII) 1994, z. 4, s. 203-208.

Oddźwięk polskich walk narodowościowowyzwoleńczych na obszarze dolnej Noteci i ziemiach przyległych, Przegl. Zachodniopom., t. X (XXXIX) 1995, z. 3, s. 61-82.

Rozwój kościoła ewangelicko-augsburskiego w południowej części pradoliny Noteci, Przegl. Zachodniopom., t. X (XXXIX) 1995, z. 4, s. 19-37.

Zaawansowanie badań nad „Historią obszaru dolnej Noteci”, Nadwarciański Rocznik Historyczno-Archiwalny, Gorzów Wlkp. 1995, nr 2, s. 270-278.

Podbój i kolonizacja obszaru dolnej Noteci przez margarbiów z dynastii askańskiej, Nadwarciański Rocznik Historyczno-Archiwalny, Gorzów 1996, nr 3, s. 116-128.

Rozwój kościoła ewangelicko-augsburskiego w północnej części pradoliny Noteci, Przegl. Zachodniopom., t. XI (XL) 1996, z. 1, s. 97-110.

V. Artykuły w kwartalnikach, miesięcznikach i tygodnikach społeczno-kulturalnych, specjalistycznych ogólnopolskich i regionalnych:

Zwyczajne weselne Mazurów Wieleńskich, Nasze Myśli (Miesięcznik Państwowego Gimnazjum i Liceum Koedukacyjnego w Czarnkowie n. Not.), Czarnków rok IV 1968, czerwiec (?).

Przyjazd do Drezdenka, Nadodrże (Dwutygodnik społeczno-kulturalny), Zielona Góra, 3-16 styczeń 1972.

Rowerem przez Pomorze Zachodnie, [w:] *Szkoła Medyczna*, Warszawa, t. V, 1972z. 1, s. 53-57.

Z historii miasta, Ziemia Gorzowska (Miesięcznik społeczno-kulturalny Gorzowskiego Towarzystwa Kultury), Gorzów Wlkp. 1978, listopad, s. 12-13. (O Drezdenku)

Jak zapewnić dalszy postęp w doskonaleniu procesu dydaktyczno-wychowawczego średnich szkół medycznych. Problemy szkolnictwa i nauk medycznych, Warszawa, t. V kwiecień-czerwiec 1980, Nr 2, s. 33-36.

Proces kształtowania się krajobrazu naturalnego na obszarze dolnej Noteci, Kwartalnik Drezdenecki, Drezdenko, Nr 1, Rok I, 1995, s. 4-10.

Osadnictwo prahistoryczne. Kwartalnik Drezdenecki, Drezdenko, Nr 2, Rok I, kwiecień, maj, czerwiec 1995, s. 3-8.

Obszar dolnej Noteci pod panowaniem Piastów (do XIV w.). Osadnictwo wczesnośredniowieczne, Tamże, s. 8-10.

Obszar dolnej Noteci pod panowaniem Piastów (do XIV w.) (Część II), Kwartalnik Drezdenecki, Drezdenko, Nr 3, Rok I, 1995, s. 3-12.

Obszar dolnej Noteci pod panowaniem Piastów (do XIV w.) (Część II), Kwartalnik Drezdenecki, Drezdenko, Nr 4, Rok I, 1995, s. 3-6.

Pierwszy okres panowania margrabiów brandenburskich. Podbój i kolonizacja obszaru dolnej Noteci przez Margrabiów z dynastii askańskiej, Kwartalnik Drezdenecki, Drezdenko, Nr 1/5/, Rok II, 1996, s. 2-7.

Pierwszy okres panowania margrabiów brandenburskich. Działalność zakonów niemieckich i początki niemieckiej organizacji kościelnej, Kwartalnik Drezdenecki, Drezdenko, Nr 2/6/, Rok II, 1996, s. 2-3.

Pierwszy okres panowania margrabiów brandenburskich. Wysiłki władców polskich zmierzające do odzyskania obszaru dolnej Noteci, Kwartalnik Drezdenecki, Drezdenko, Nr 3/7/, Rok II, 1996, s. 2-5.

Miasta obszaru dolnej Noteci w Marchii Brandenburskiej. Strzelce Krajeńskie (Friedeberg) do XIV wieku. Kwartalnik Drezdenecki, Drezdenko, Nr 4/8/, Rok II, 1996, s. 2-4.